

การคลีคลายสถาบันการณ์
ความรุนแรงในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

สรรวิภากร พัฒโน

การคลี่คลายสถานการณ์ความรุนแรง ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรรવกันต์ พัฒโน*

บทนำ

ปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ การเข้าร่วมฟื้นฟูประเทศอิรักตามคำขอของประเทศไทยหรือเมริกา การศึกษาที่เน้นความรุนแรงและวัตถุนิยม ความต้องการแบ่งแยกดินแดน การเมืองระหว่างประเทศ การแทรกแซงจากต่างชาติ การเมืองภายในประเทศ กลุ่มผลประโยชน์ การละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ปัญหาระบบราชการ ความไม่เป็นธรรมในสังคม

*อาจารย์สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา คณบุญศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลฯ

ช่องว่างระหว่างชนชั้น ความยากจน และวัฒนธรรมการใช้ความรุนแรง ล้วนเป็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน รวมทั้งปัญหาเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขของเวลา เมื่อเวลาผ่านไปปัญหาก็ทวีความซับซ้อนมากขึ้น

ก่อนที่จะกล่าวถึงการคลี่คลายสถานการณ์ผู้เขียนต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการคลี่คลายปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้กรอบ ดังนี้

หนึ่ง อาณาบริเวณของปัญหามีความกว้างขวางมากขึ้น

ปัญหาความรุนแรงในสถานการณ์ภาคใต้ ไม่ใช่เป็นประเด็นปัญหาเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกต่อไป ควรเป็นสิ่งที่จังหวัดหรือประเทศไทยทั้งหมด โดยเฉพาะปัญหานี้ได้ขยายอาณาบริเวณเขตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากอาณาบริเวณในเชิงภูมิศาสตร์ การขยายความหวัดกลัวต่อการก่อการร้าย มีผลกระทบต่อจิตใจคนไทยเช่นกัน ยิ่งถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมปัญหาก็จะทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ

สอง การแก้ปัญหาทำได้เพียงให้อยู่ในจุดสมดุล

การแก้ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่สามารถแก้ให้หายขาดได้ทำได้แค่เพียงบรรเทา ทำไมเป็นเช่นนี้ ก็เพราะปัญหารือรัง漫านและทวีความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ เมื่ອอกับผู้ป่วยโรคหัวใจ ถ้ามีการตีบตันของเส้นเลือดที่ไปเลี้ยงค่อนข้างมากหรืออาการรุนแรงและต้องรักษาทางยาผู้ป่วยต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับโรค ท้ายสุดการอยู่กับโรคได้โดยเกิดอาการเจ็บปวดที่สุด ก็เหมือนกับการสร้างจุดสมดุลให้แกร่งกายและจิตใจของผู้ป่วย มีความสุขได้ท่ามกลางความเจ็บปวด จุดดุลยภาพหรือจุดสมดุลนี้จะเรียกว่าสันติภาวะก็ได้

ในปัญหาภาคใต้นั้น ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2548 สถานการณ์ความรุนแรงก็เกิดขึ้นมาโดยตลอด แต่ก็ไม่ได้มีความรุนแรงเท่ากับในปัจจุบัน จากข้อมูลของเว็บไซต์ต่อต้านภัยร้ายภาค 9 จะมีข้อมูลการก่อความรุนแรงในภาคใต้รายงานผลทุกวัน จากในรอบปีที่ผ่านมาจะเห็นว่าความรุนแรงทวีมากขึ้น ปัญหาคือทำอย่างไรจะทำให้เกิดความสมดุล หรืออุดดุลยกภาพขึ้น เมื่อก่อนหน้าปี พ.ศ. 2548 และจุดสำคัญโดยพื้นฐานธรรมชาติตามนุญย์เส้นแบ่ง พร้อมด้วยของความไม่รุนแรงกับความรุนแรงแคนมาก โอกาสที่โลกจะ โอบะ แหลม莫ะ จะนำมนุษย์ก้าวจากสภาพสันติภาวะไปสู่ความรุนแรงเกิดขึ้นได้โดยง่าย

สาม การติดกับดักปัญหา

การแก้ไขปัญหาแบบแยกส่วนเหมือนรูบราลแยกคณะกรรมการ สมาคมนั้นที่กับการจัดการกันคนละทาง ทำอย่างไรให้เกิดการประสานเหมือน พระราชนำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือจะอ้างว่าการทำงานแบบคู่ขนาน โดยเจตนามณ์ของพระราชนำหนดมีขึ้นเพื่อจัดการปัญหาภาคใต้ให้อ่านใจ หรือเครื่องมือแกรรูบราลในการจัดการปัญหา ดูเหมือนว่าการใช้อ่านใจรู้ เป็นพลังทางกายภาพ (Physical Forces) แต่ของคณะกรรมการสมาคมนั้นที่ แห่งชาติ คงเป็นแนวทางสากลตามความหมายที่องค์การสหประชาติ ประกาศไว้ว่า “เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างในการสนับสนุนเจรจา และ การแก้ไขการเป็นปรปักษ์โดยเจตนามณ์แห่งความเข้าใจและร่วมมือ ระหว่างกัน” (อนุช อาภาภิรัม, 2543 : 60) ปัญหาคือถ้าเราติดกับดัก โดยใช้วิธีคิดหรือแก้ปัญหามิติเดียวหรือแยกส่วนเข้าจัดการกับปัญหา มันก็จะทำให้เกิดปัญหา เพราะเมื่อจัดการปัญหาด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งก็ จะกล้ายลกภาพเป็นปัญหา สำคัญว่าทำอย่างไรจะแก้ปัญหาแบบบูรณาการ

โดยนำต้นทุนทางสังคมของประเทศไทยมีเข้าคลี่คลายสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

มรรควิธีหรือทางออก

ในการแก้ปัญหาผู้เขียนนิยมถึงแนวคิดหนึ่งคือ แนวคิดแบบองค์รวม (Holism) ที่พยายามสอนให้มองเห็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ล้วนมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน เช่น กรณี ศอบต.กับชาวบ้าน ทำไม่เมื่อครั้งมี ศอบต. สถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ จึงอยู่ในระดับที่เกิดความรุนแรงน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบันที่มีการฟ้าร้ายวัน หากดูข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานตำรวจภูธรภาค 9 ล้วนหนึ่งที่เราเห็นคือการใช้พลเรือนนำการทหาร มีชาวบ้านและคณะกรรมการอิสลามเข้ามามีบทบาทอยู่ในองค์กรนี้ เราจะเห็นความเชื่อมโยงและสัมพันธ์จากภาคใต้สู่ประชาชน ทำให้สลายความขัดแย้งบางประการลงได้ การมองเช่นนี้จะทำให้เราแยกยลชั้นในการหาหนทางคลี่คลายปัญหาภาคใต้ตลอดจนแนวทาง โดยผู้เขียนขอเสนอแนวทางการในคลี่คลายปัญหาดังนี้

1. การจัดการความรุนแรงด้วยยุทธศาสตร์

ภาครัฐจะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการจัดการปัญหาภาคใต้ ยุทธศาสตร์ที่ว่าต้องมีความเป็นเอกภาพ และยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องจะต้องมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงในการคลี่คลายปัญหาภาคใต้ ยุทธศาสตร์คืออะไร ในทางวิชาการยอมรับว่าความคิดเรื่องยุทธศาสตร์ยึดมามากจากการทหาร และใช้ในวงการธุรกิจ ยุทธศาสตร์ในทางธุรกิจนั้นก็ต้องเข้าใจง่าย เพราะต้องนำไปใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ในธุรกิจก็เหมือนกับในกองทัพ เส้นทางของยุทธศาสตร์อยู่ระหว่างนโยบายกับกลยุทธ์ (Tactics) ยุทธศาสตร์กับกลยุทธ์จึงสัมพันธ์กัน ตรงที่เป็นการเชื่อม เป้าหมายกับวิธีการเข้าด้วยกัน

ในหนังสือ The Rise and Fall of Strategic Planning ของ มินท์สเบร็ก¹ ก็เขียนไว้ด้วยถ้อยคำสั้น ๆ แต่เข้าใจง่ายว่า “ยุทธศาสตร์ คือ แผนการจะเดินทางจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่งอย่างไร” การจัดการปัญหาความรุนแรงในภาคใต้จึงต้องเริ่มจากการมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนว่าจะทำอย่างไรกับปัญหา อันเป็นจุดเริ่มต้นของภาครัฐที่จะต้องเข้ามานำบูรณาฟ และภาคประชาชนจะต้องมีโอกาสหรือเวทีร่วมในการคลี่คลายสถานการณ์ เช่นกัน

รัฐบาลจะต้องจริงจังในการแก้ปัญหาภาคใต้ ควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ การคลี่คลายสถานการณ์ความรุนแรงภาคใต้เป็นสิ่งสำคัญ และการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ ให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว เช่น ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาระบบราชการ ภารกิจเรียกว่า “แก้ไขปัญหาระบบราชการ” ทำอย่างไรชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่จะมีรายได้ที่เหมาะสม กับการยังชีพโดยไม่ขัดแย้งกับเงื่อนไขทางวัฒนธรรม

โดยมีการนำการแก้ไขปัญหาไปใส่ไว้ในยุทธศาสตร์ทุกด้าน ดังนี้

1.1 ยุทธศาสตร์ด้านการเมือง รัฐบาลจะต้องเข้ามากำกับดูแลปัญหา ตั้งแต่การใช้อำนาจของรัฐบาล การวางแผนนโยบายจนถึงกลไกของรัฐ

¹ อ้างอิงแนวคิด Henry Mintzberg จาก Fred Nickols. 2000. *Strategy : Definition and Meaning*. Retrieved from the World Wide Web : http://home.att.net/~nickols/strategy_definition.htm

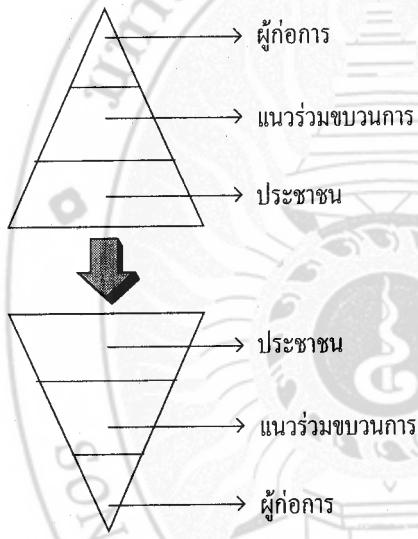
ต่าง ๆ ผู้เขียนคิดว่าเมื่อรัฐบาลปัญหาจะต้องจัดการความขัดแย้งที่มีตั้งแต่ระยะเริ่มต้น เช่น ตัวอย่างพากความรุนแรงจากเหตุการณ์ 28 กันยายน 2547 “ครอบครัวฆ่านะโซคราย เมื่อทางการประภาคขยายเขต เวนคืนที่ดิน เพื่อทำถนนลาดยาง แนวถนนเบียดบ้านพักในสวนของพวก เขาจนพังไปແลบนหนึ่ง แฉกินพื้นที่สวนยางในที่ดินแปลงหนึ่งจากเดิม 3 ไร่ เหลือเพียงครึ่งเดียว โดยไม่ได้ค่าวนคืน “เห็นชาวบ้านพูดกันว่าเรื่องถนน อบต.หรือกำหนดน้ำก็ไม่เกี่ยว ฉันกลัวจึงไม่ได้บอกหรือแจ้งใคร” ความเป็นธรรม เป็นอย่างไรไม่รู้ สิ่งที่นางเรียนรู้อย่างเดียวคือไม่ควรนำไปยุ่งเกี่ยวกับ เจ้าหน้าที่รัฐเป็นเด็ดสุด เว้นเสียแต่ตอนไปทำบัตรประชาชนที่อำเภอ และ บุตรชายทุกคนในจำนวนสามคนก็เสียชีวิตในเหตุการณ์ 28 กันยายน 2547 บุตรชายคนโต อับดุลอซิ ามะ เสียชีวิตที่มัสยิดกรีอเชะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เหลือบุตรทั้งไว้อีก 7 คน คนที่สองและสาม دارิยะ ามะและยัสมิน ามะ ทั้งสองเสียชีวิตที่จุดตรวจอำเภอแม่ลานจังหวัด ปัตตานี ส่วนหลานชายอับดุลเลาะห์ สามมี สิ้นชีวิตที่หน่วยชลประทาน ปัตตานี (ภูมิบุตร, 2547 : 27)

เมื่อรัฐบาลตระหนักถึงปัญหาจะต้องออกมาตรการหรือกฎหมาย บางอย่างเพื่อตีกรอบปัญหาเอาไว้ เช่น การใช้นโยบายที่ให้ข้าราชการใน พื้นที่ต้องเข้าใจเงื่อนไขทางวัฒนธรรม สามารถพูดภาษาไม้เลี้ยงหรือล้าพูด ไม่ได้ก็ควรเป็นข้าราชการที่พร้อมจะอยู่กับประชาชน

ในแนวคิดซีอีโอ (CEO) ที่รัฐบาลพยายามนำมาใช้ในระบบราชการ ผู้นำส่วนราชการระดับภูมิภาคและท้องถิ่น จะต้องเข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของคนใต้ เนื่องจากการออกกฎหมายการ ปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2520 ที่ระบุว่าข้าราชการในภาคใต้จะต้องมีคุณลักษณะ

อย่างไร เจ้าใจประเพณีอัฒนธรรม พุทธภาษามาถยได้ เพื่อให้กลไกของรัฐเป็นมิตรกับประชาชนก็เป็นการเชื่อมรัฐกับประชาชนเข้ามาไว้ด้วยกัน มาตรการเยี่ยวยาหรือรักษาดูแล เนื่องจากเหตุการณ์ในอดีตไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไข แต่รัฐบาลจะต้องเยี่ยวยาผู้สูญในภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นญาติของแนวร่วมหรือประชาชนในพื้นที่ เพื่อบรเทาความรุนแรง

1.2 ยุทธศาสตร์ด้านสังคม เน้นการสร้างความเข้มแข็งในภาคประชาชนนำไปสู่สันติภาพ สู่สู่เป็นจังหวัดที่น่าสนใจศึกษาวิจัยมากกว่าทำในประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นคนมุสลิม เมม่อนกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่การก่อการหรือทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้บริสุทธิ์ จึงไม่เกิดขึ้นเมม่อนอย่างสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้เขียนเห็นว่าในทางสังคมศาสตร์

มักจะนำสามเหลี่ยมปิรามิดมาอธิบายฐานล่างคือประชาชนหรือคนส่วนใหญ่ ตรงกลางปิรามิดคือแนวร่วมขบวนการก่อการร้าย ก็คือประชาชนที่พัฒนาตนเองเข้ามามีบทบาทในการก่อการร้าย ส่วนบนสุด คือ ผู้ก่อการร้าย อาจจะอยู่ภายในหรือภายนอกประเทศไทย การแก้ปัญหาจะต้องเอาปิรามิดหัวกลับลง จะต้องเน้นความเข้มแข็งมาจากการประชาชน และให้ประชาชนดึงกลุ่มคนที่มีบทบาทเป็นแนวร่วมเข้ามาสู่ประเทศ เมื่อดึงแนวร่วมออกมานะ

กลุ่มผู้ก่อการจะถูกโดดเดี่ยวไม่ซึ้งจักราชความสำคัญลง แต่ภาครัฐจะต้องทำให้องค์กรภาคประชาชน มีความเชื่อมโยงกับภาครัฐโดยตลอด เป็นการใช้ความเข้มแข็งและการประสานงานนำไปสู่สันติภาพ

1.3 ยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรม มุนุษย์เป็นสัตว์สังคม มุนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นตรงที่มีสมองพัฒนามากกว่าสัตว์ จึงสามารถเรียนรู้หรือใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้มีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งได้การอยู่ร่วมกันทำให้เกิดแบบแผนในการดำเนินชีวิต มีการยอมรับและปฏิบัติตามคนหมู่มากในสังคมเป็นเวลานาน และมีการสืบทอดเรียกได้ว่าคือ “วัฒนธรรม” หรือ “วิถีการดำเนินชีวิต”

นักวิชาการอย่าง รศ.ดร.มารค ตามไท ได้สะท้อนความคิดไว้อย่างน่าสนใจถึงวิถีชีวิตของคนไทยว่า “สังคมไทยมิใช่สังคมโหด แต่ก็พร้อมที่จะใช้กำลัง” หรือ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วงศ์ มองว่ามนุษย์มีเชือแห่งความช่วยเหลือในจิตใจ การปล่อยให้วัฒนธรรมการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติตามธรรมชาติทำให้เกิดอันตราย การควบคุมหรือตัดใจจะต้องอาศัยมือที่สาม คือ ภาคประชาชน กลุ่มหรือชุมชน เข้าร่วมกับรัฐ เพื่อดึงแนวร่วมของผู้ก่อความไม่สงบกลับเข้ามาเป็นประชาชนที่สมบูรณ์ และอีกประการหนึ่งภาคประชาชนคือหัวใจที่จะสร้างวัฒนธรรมการไม่เห็นด้วยกับความไม่รุนแรง เปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้หรือสร้างแบบแผนวัฒนธรรมการไม่ใช้ความรุนแรงของคนไทยใหม่ ให้เป็นสังคมที่เน้นสันติมากกว่าความรุนแรง

1.4 ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ จะต้องยอมรับว่าปัญหาปากท้องของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ หลังจากเกิดเหตุการณ์รุนแรงทำให้เศรษฐกิจภาคใต้ทรุดตัว ทำอย่างไรที่จะเยียวยาสภาพเศรษฐกิจ พร้อมทั้งแก้ปัญหา

ภาคใต้ ความยากจนของชาวบ้านในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปกติประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในระดับต่ำ ภาวะการไม่มีงานทำของชาวบ้านและวัยรุ่นชาวมุสลิม เป็นปัญหาที่รัฐจะต้องวางแผนปฎิบัติการที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้ และมีอาชีพที่จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะลดปัญหานี้ล้วนภาคครัวเรือนของคนไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.5 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ผู้เขียนอยากริบห้องจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงว่า เหตุการณ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2548 มีการออกก่อการและทำร้ายเจ้าหน้าที่ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐสังหารไป 107 คน รวมทั้งกลุ่มที่อยู่ในมัสยิดกรือเชะ ล่าสุดการก่อการและทำร้ายเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2548 ทำให้สถานการณ์ภาคใต้เต็มร้ายลงสิ่งที่เรามองเห็นจากการก่อการก่อการครั้งใหญ่ทั้งสองเหตุการณ์คือ กลุ่มวัยรุ่นที่มีความกล้าหาญผิดปกติ ส่วนใหญ่ของผู้ก่อการจบการศึกษามาจากปอเนาะหรือโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม หลักสูตรส่วนใหญ่ก็เน้นทางศาสนาเป็นหลัก แต่จะเห็นได้ว่ามีบางแห่งต้องการขัด格ลาให้เด็กเกิดความรู้สึกrunแรงต่อรัฐไทยก็อาจยถายทอดผ่านระบบการศึกษาตรงนี้

การจัดการในเบื้องต้นเมื่อรัฐทราบว่ามีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความรุนแรง จะต้องเข้าแทรกแซง รัฐจะต้องเข้าไปจัดการเรื่องผู้สอน คุณภาพหลักสูตร และผู้เรียน โดยวางแผนการหรือกฎหมายที่ควบคุมทำให้การจัดการศึกษาโดยโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อาจจะมีเงินอุดหนุนจากภาครัฐหากสามารถจัดการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพ ทำให้การจัดการศึกษาโดยโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อาจจะมีเงินอุดหนุนจากภาครัฐ หากสามารถจัดการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพที่รัฐวางไว้ ล้ำดับสุดท้ายที่ยกที่สุดคือการแก้ปัญหาที่รากเหง้าการศึกษาที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เรียนวิชาชีพ ไม่ใช่เน้นการเรียนศาสนา

อย่างเดียวทั้งที่ประชานะเขินดีกิจกรรมโดยบิายถึงปัญามุสลิมในลิงค์ไปร์ไวเว่นเดียวกันมีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น และจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในระยะยาว รวมทั้งการเพิ่มหลักสูตรสันติศึกษา หรือรายวิชาที่จะทำให้นักเรียน นักศึกษาเข้าใจความเป็นมนุษย์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น เพื่อขัดเกลาเยาวชน ให้ยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และลดอคติของคนรุ่นใหม่ลง

2. การใช้เงื่อนไขของเวลาเป็นตัวกำหนดผ่อนคลาย

บางครั้งการคลี่คลายสถานการณ์ได้ ๆ ก็แล้วแต่ต้องอาศัยเงื่อนไขของเวลา เพราะโดยธรรมชาติมนุษย์ทุกคนก็ดำเนินชีวิตไปตามช่วงเวลา ในสถานการณ์ภาคใต้บางครั้งต้องอาศัยระยะเวลาอย่างการแก้โดยใช้ยุทธศาสตร์ แม้จะต้องมีมาตรการระรุบลังสัน แต่ยุทธศาสตร์ที่ดีควรให้ผลในระยะยาวและการพัฒนาที่ยั่งยืน เงื่อนไขของเวลาทำให้สังคมไทยจะต้องเรียนรู้การอดทนต่อการแก้ปัญหา

3. การกำหนดบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลก

การกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของประเทศไทยในเวทีโลก ประเทศไทยจะต้องถอนหายใจจากอิรัก และแสดงการเป็นมิตรกับมุสลิมและสหรัฐอเมริกา การจัดตำแหน่งประเทศไทยให้ถูกบีบโดยมหาอำนาจ หรือการเดินตามเกณฑ์อย่างที่สุด การนำประเทศไทยไปรวมกลุ่มกับประเทศเล็ก ๆ ในภูมิภาค ก็เป็นหนทางหนึ่ง เพราะเชื่อว่าพลังของประชาคมยิ่งใหญ่กว่าพลังของมนุษย์เพียงคนเดียวและกลุ่มอื่น ๆ ในโลกทำให้เกิดพลังในการต่อรองกับชาติมหาอำนาจในเวทีโลกได้

บทสรุป

การกำหนดยุทธศาสตร์จะทำให้เราเห็นเส้นทางเดินที่เป็นรูปธรรม ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจะต้องนำไปใช้เชิงบูรณาการ โดยในการคลี่ลายปัญหาจะต้องรู้จักดำเนินให้สอดคล้องการจัดการความขัดแย้ง ที่จะต้องจัดการตั้งแต่ระยะเริ่มต้นทำให้ลดลงหรือไม่เพิ่มขึ้นการควบคุมความขัดแย้ง การวางแผนการหรือกฎหมายที่เพื่อควบคุมความขัดแย้งให้อยู่ในระดับสมดุล และการสลายความขัดแย้ง ความพยายามในการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยจัดการกับรากเหง้าของปัญหา

นอกจากนี้การคลี่ลายสถานการณ์ภาคใต้ต้องอาศัยส่วนสำคัญจากประชาชน เอกชน รัฐ กลุ่มหรือชุมชน ในการร่วมมือคลี่ลายความขัดแย้งในภาคใต้ รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ เจ้าหน้าที่รัฐ ระยะเวลา และนโยบายระดับชาติของประเทศไทย

หนังสืออ้างอิง

- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2542. เศรษฐศาสตร์การเมืองของการปฏิรัติ
ขนาดครอบครัวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกริก.
- ชัยวัฒน์ สถาานันท์. 2539. สันติทฤษฎีไว้วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิ
โภมลกีฬาทอง.
- ชัยวัฒน์ สถาานันท์และสุรินทร์ พิศสุวรรณ. 2527. สี่จังหวัดภาคใต้กับ
ปัญหาสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพ : มูลนิธิโครงการสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์และสถาบันไกด์ศึกษา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- ชุมพล เลิศรัฐการ. 2538. สมความและสันติภาพยุทธศาสตร์เพื่อ[†]
ระเบียบโลกใหม่. กรุงเทพฯ : ชัณษาพบลิเคชั่น.
- ธีรยุทธ์ บุญมี. 2547. ประชาสังคม. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- นพมาศ อุ้งพระ. 2545. สังคมประกิจและพัฒนาการของมนุษย์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประจำกษ ช่วยໄล. 2521. โลกอิสลาม. กรุงเทพฯ : เช้าร์ ซี พับลิเกชั่น.
กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม.
- ประยุรศักดิ์ ชาลัยเดชะ 2539. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
หอสมุดกลางอิสลาม
- พัชรี สิโรรส. 2543. ความขัดแย้งในสังคมไทยยุควิกฤตเศรษฐกิจ.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพศาล วงศ์วรสิทธิ์. 2533. สร้างสันติธรรมมีเรา คู่มือสันติวิธีสำหรับ
นักปฏิบัติการไร้ความรุนแรง.

มารค ตามที่. 2540. การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ.

ยุค ศรีอาริยะ. 2542. ภูมิปัญญาบูรณาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิถีบรรคน์.
วันชัย วัฒนศัพท์. บนความขัดแย้งและการเมืองร่วม เมื่อไรใช้ประชา
พิจารณ์ เมื่อไรใช้การเจรจาหาข้อตกลงร่วม. กรุงเทพฯ :
สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ.

ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. 2542. มนุษย์กับสันติภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา สุดบรรทัด. 2538. erguson และสันติภาพ. กรุงเทพฯ : นานมี
บุ๊คส์ จำกัด.

เสน่ห์ จำริก. 2546. บรรณาธิการ สิทธิมนุษยชนในสถานการณ์ทางการ.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อนุช อาภาภิรม. 2543. จากความรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิถีบรรคน์.

Fred Nickols. 2000. **Strategy : Definitions and Meaning.** Retrieved
from the World Wide
Web : http://home.att.net/~nickols/strategy_definition.htm.